

Sarunas partneri, temats, mērķis

Iepazīsties uzmanīgi ar doto informāciju!!!!!!

Mūsu ikdienas valodu ļoti daudz veido sarunas, parasti mutvārdu, reizēm rakstos, piemēram, čatojot. Divu vai vairāku personu sarunu sauc par **dialogu**. Ja runā viens pats, tad ir **monologs**.

Lai saruna veidotos, ir nepieciešami **sarunas partneri** un **temats**, par ko runāt.

Kas? — es, runātājs, rakstītājs, **adresants**.

Adresants — persona, kas runā, raksta, sniedz informāciju.

Kam? — tev — klausītājam, lasītājam, **adresātam**.

Adresāts — persona, kas klausās, lasa, uztver informāciju.

Katram runātājam var būt savs **mērķis**, ko viņš grib panākt runājot.

Saruna parasti notiek **konkrētos apstākļos** — kaut kādā **vietā** (kur?) un zināmā **laikā** (kad?).

Lai saruna veidotos **veiksmīgi**, nepieciešamas 2 būtiskas prasmes:

prasme izteikties, lai citi saprastu, ko vēlies teikt,

prasme klausīties, lai uzzinātu, ko citi saka.

DIALOGS [*gr. dialogos* 'saruna'] —

1. Divu personu vai grupu saruna vai citāda viedokļu apmaiņa.
2. Mākslinieciski veidota saruna literatūrā.
3. Literārs darbs, kas sarakstīts sarunas formā.

(SV, 151. lpp.)

MONOLOGS [*gr. monologos* < monos 'viens' + logos 'runa'] — samērā gara nepārtraukta vienas personas runa (piem., daiļdarbā, uz skatuves) vai dziedājums (operā), kas nav saistīts ar citu personu replikām vai dialogu; **iekšējais monologs** — pārdomas sevī, iekšējā runa.

1. uzdevums.

A *Izlasi tekstu! Kas ir runātāji (sarunas partneri)?*

Sarunas runātāji ir

Tajā vakarā Ronja ar savu tēvu kādu brīdi pasēdēja pavarda priekšā, un viņa atcerējās, ko bija gribējusi uzzināt.

— Kas tas ir, ko tu esi ņēmis bez prasīšanas? — Ronja vaicāja.

— Khm, — Matiss norūca. — Kā es baiļojos, ka tu miglā neatradīsi mājas!

— Bet es taču atradu! — Ronja atteica. — Saki man, kas tas ir, ko tu esi ņēmis bez prasīšanas?

— Paskaties tur, — Matiss nenovērsdamies no uguns, rādīja, — vai neredzi: tas ir uz mata kā tāds vecis! Ka tevi nelabais, uz mata kā Borka!

Bet Ronja liesmās nespēja saskatīt nekādu Borku, un tas viņu arī neinteresēja.

— Kas tas ir, ko tu esi ņēmis bez prasīšanas? — viņa tiepās.

(A. Lindgrēne, tulkojusi M. Treimane.)

B *Atbilde uz jautājumiem!*

1. Ko grib uzzināt Ronja?

2. Vai Matiss atbild uz Ronjas jautājumu? Kāpēc?

3. Vai, tavuprāt, šī ir veiksmīga saruna? Kāpēc?

4. Vai vienmēr, kad 2 cilvēki runā, veidojas saruna? Kāpēc?

2.uzdevums.

- A** Izlasi sarunas! Nosaki, kas runā (sarunas partneri) un par ko ir saruna (sarunas temats)!

Nosaki, kāds ir Dinas mērķis katrā sarunā (ko viņa grib panākt?)!

1. saruna.

Dina: — Klau, tu atceries to grāmatu, ko mēs nesen lasījām? Par Ronju.

Toms: — Nu, jā... Laikam... Kas tur īsti bija?

Dina: — Tā foršā grāmata par laupītājiem, visām tām harpijām, mošķuļiem, piedzīvojumiem. Atceries, kā viņi ar zirgiem jāja? Super!

Toms: — Āāā! Atceros.

Dina: — Rīt ir filma, vienīgais seanss! Aiziesim?

Toms: — Es tā kā gribēju futbolu spēlēt...

2. saruna.

Brālis: — Ko tu lasi?

Dina: — Neko īpašu. Skolotāja lika izlasīt.

Brālis: — Kā to grāmatu sauc?

Māsa: — «Ronja — laupītāja meita», bet kāpēc tu prasi?

Brālis: — Palasi man priekšā! Lūdzu, palasi!

Dina: — Ai, tā ir tik garlaicīga! Par divām ģimenēm, kas dzīvo dziļi mežā. Kā viņi kopj lopus. Tici man, tev nepatiks!

sarunas partneri

sarunas temats

Dinas mērķis

sarunas partneri

sarunas temats

Dinas mērķis

3.uzdevums.

A Izlasi abas sarunas!

I saruna

- A: — Tev pielikt cukuru?
B: — Jā, lūdzu. Paklau, ar kuru
ķepu pieklājīgāk maisīt tēju?
A: — Ne ar vienu. Labāk maisi ar
karotīti.
B: — Tu atkal sāc?
A: — Vai tad tev nepatīk?
B: — Patīk jau. Au!
A: — Un vai tu zini, kā, dzerot tēju,
var izvairīties no piepešām sā-
pēm acī?
B: — Kā?
A: — Jāizņem karotīti no tases.
B: — Tagad izņemu. Bet man sāp.
A: — Tad jau varbūt tu iesi gultā?
B: — Nē, stāsti, tad pāries.
A: — Labi.
B: — Un vairākas īsiņas pasakas
pēc kārtas, ja?
A: — Jā, klausies.

Mākslinieks E. Oši.

(No Donalda Biseta pasakas «Sarunas ar tīģeri», tulkojusi Inese Paklone.)

II saruna

- B: — Un kas, tavuprāt, ir skaistā-
kais pasaulē?
A: — Rakstīt pasakas un spēlēt
teātri. Un redzēt, ka citi priecājas
par tavu darbu.
B: — Man gan nav nekāda darba.
No manis nevienam nav nekāda
labuma.
A: — Kā — nav? Varētu teikt, ka tu
esi manu pasaku redaktors.
B: — Kas?
A: — Redaktors. Tas ir tas onkulis
vai tante, kurš vai kura pārlasa
pasaku pirms drukāšanas grāma-
tā un palabo to, ja vajadzīgs, bet
pavisam sliktās vienkārši neieliek
grāmatā.
B: — Redaktors palīdz? Viņš palīdz
strādāt?
A: — Jā.
B: — Nu, tad strādājam tālāk.

B Pēc izlasītām sarunām izvēlies katram teikumam pareizo
turpinājumu un uzraksti to! Neaizmirsti pieturzīmes!

1. teikums. Sarunas partneri ir ...

māte un bērns

tīģeris un rakstnieks

skolotājs un skolēns

onkulis un tante

2. teikums. Saruna ir (sarunas temats) ...

par tīgeru medībām

par pasaku stāstīšanu un rakstīšanu

par draudzību

3. teikums. Runātāja B mērķis ir ...

izklaidēties

iegūt informāciju

padzert tēju

paplāpāt

dzirdēt pasaku

4. teikums. Saruna notiek ...

istabā pie galda

uz jumta

skapī

zooloģiskajā dārzā

karuselī

4.uzdevums.

A Izlasi sarunu un uzraksti atbildes uz jautājumiem!

— Kāpēc mēs nedzīvojam debesīs? — Skudru Mazulis vērās augšup, kur aizlidoja Flamingo.

— Mēs dzīvojam, — atbildēja Zilā Zvaigzne, Skudru Mazuļa tēvs.

— Tā nu nav, — iebilda Mazulis, neapmierināts, ka tēvs, viņa visgudrākais draugs, mānās. It kā Mazulis būtu tik bērnišķīgs, ka neko nejēgtu.

— Ir, — sacīja Zilā Zvaigzne, zīmēdams smiltīs pasauli. — Skaties, visa pasaule atrodas debesīs. Debesis ieskauj visu pasauli. Redzi? Mēs visi dzīvojam te, debesīs.

Skudru Mazulis skatījās.

Skatījās... un tad saprata! Tā viņš nekad nebija iedomājies! Bet tā ir gan! Patiesi, iznāk, ka debesis ieskauj mūs visus! Mēs esam debesīs iekšā! Pašā viducī! No debesīm neizbēgt! Mēs visi esam debesu būtnes!

(Viks.)

1.Kas ir sarunas temats ?

2.Kas ir sarunas partneri?

3. Kāpēc vārdi **Skudru Mazulis**, **Mazulis**, **Zilā Zvaigzne**, **Flamingo** rakstīti ar lielajiem sākumburtiem?

4. Kāds ir sarunas mērķis?

5. Kāds ir sarunas rezultāts?